

COMMEN-
TARIUS BREVIS
RERVM IN ORBE GESTARVM,
*ab anno Salutis millesimo quingente-
simo, vsq; ad annum LXVI. ex optimis
quibusq; scriptoribus congestus per
F. Laurentium Surium
Carthusianum.*

Cum Indice copioso.

R

**Bayer. Staats-
Bibliothek
München**

COLONIAE,

*Apud heredes Iohannis Quentel & Gerwinum
Calensum, Anno M. D. LXVI.*

Cum privilegio Imperiali in decennium,

336 fol. in 4. 248. b.

*Mediolani
arx deditur
Gallo.*

& refractarios se præbuisſent. Qui tamen arte quædam ad pugnam prouocati, incredibili & effera præmum in Gallos audacia irrumpentes, magnam non absque fuorum clade stragem ediderunt, sed altera luce victi à Gallis, Mediolanum se receperunt: vnde tamen paulopost excedentes, Maximilianum Sforciam ducem magno eius dolore hostibus obiecerunt, qui penè mentis inops, arcem inexpugnabilem seque sub certis conditionibus Gallo dedit, cui ea victoria multo sanguine stetit.

*Pugna Ele-
phanti &
Rhinoceros.
ensis.*

Hoc anno Lusitaniæ rex Emmanuel Vlybonæ edidit insigne spectaculum Elephanti cum Rhinoceros certantis. Est vtrunque animal immani corporis vastitate, sed longiora crura sunt Elephanto. Naturale autem illis inest odium alterius in alterum, idque propter meliora pascula, vt quidam scribunt, quæ sibi inuicem præripere nituntur. Rhinoceros, teste Pausania, duo habet cornua, alterum insigni magnitudine de naribus extans, alterum quod superne erumpit, exiguum quidè, sed validissimū. Fuit eiusmodi bestia viua allata regi Portugalliæ Emmanueli anno 1513, ex India, colore buxco siue vermikulato, testis clypeatis testæ, omniq; ex parte armata. Cum autem certamen initurus est Rhinoceros cum Elephanto, cui genitus est hostis, vt inquit Plinius, cornu ad saxa limato, aluum maximè petit, quam scit suis ictibus peruiam esse. Porro Elephantis dentibus maximis & fortissimis cutem Rhinoceros, quantumlibet durâ & vix iaculo peruiam, validissimo ictu lacerat, dentibusque dilaniat. In eo certamine, quod hoc anno, vt diximus, Vlybonæ fuit, Elephas succubuit. Est hoc in Elephante admiratione dignum, quod est illi patrij sermonis intellectus, officiorumque memoria, nec vllum aliud

*Rhinoceros
106.*

*Elephas
proximè accedit ad sen-
sum hois.*

aliud animal humanis sensibus propius accedit. Et quavis sit immani corporis mole, & inter terrestres bestias facile maximus, tamen vsque adeo ab homine domari se patitur, vt in India, vbi frequentes admodum sunt, aratrum trahere, & necessaria quæque ex rure domum vehere non recuset. Laudetur Deus in creaturis suis, & eius erga homines immensus amor, quem nobis tam varia diuersissimarum creaturarum in hominũ vsum conditorum ministeria aperitissime loquuntur, puocet nos ad illũ redamandũ.

Eodem anno mortẽ oppetit Philippus ab Oberstein Archiepiscopus Coloniensis, vir sanè longiori vita dignus, in cuius locũ susceptus est Hermannus à Vueda, qui tandem versutissimorum quorundam hæreticorum astu & fraude, à Catholica fide in exiles reductus, loco motus est, vt alibi dicemus.

Fuerunt hoc anno tota ferè Europa magnæ aquarum inundationes, quæ etiã arbores & domos euerterint. In Heluetijs quoddam flumen, quod anno 1513. ex monte quodã eruperat, hoc anno cum iam instar maris ex creuisset, tantum terrorẽ attulit eius loci incolis, vt ad montium cacumina confugerint: & paulo post summa vi & maximo impetu illa vndarum congeries fractis rupibus, & obuijs quibusq; obrutis, in vastum mare sese euoluit.

Hac tempestate Selymus Turcarum Imperator, cum iam mira celeritate & diligentia copias in Armenia superiori ætate nõ parum attritas & accisas, reparasset, ad Ismaelẽ Persarum regẽ cõtendit. Prius tamẽ quam in Armeniã interiõrẽ se reciperet, expugnandũ sibi sumpsit Aladolũ, tauri & Antitauri regẽ, à quo se meminerat è Perside discedentẽ paulo ante p summa fraudẽ insignes clades accepisse. Gen-tes, quib; imperat Aladolo, bellicosẽ imprimis & numero-
 Gætes Tauri
 Antitauri
 mero

mero amplissimæ feruntur, sed agrestes sunt atque
 efferæ, & magna parte venationibus ac latrociniis
 deditæ. Ortæ dicuntur ex Galatis, Cappadocibus
 Armenijs, veteribusq; minoris Asiæ colonis, qui pro-
 pter assiduas bellorum iniurias superioribus seculis,
 & maximè cum Tamerlanes Scythæ horrendum
 in modum Orientem populabundus peruasit, a
 hæc montosa tanquam pacata sese loca contulere
 aliquot primò ligneis pagis, mox quibusdam illu-
 stribus oppidulis constructis. Itaque Selymus toti
 viribus adortus Aladolum, non absque magna suo-
 rum strage eum in fugam compulit, sed nequedum
 parta hac ratione victoria, eius præfectum Saxou-
 roblem nomine, magnis pollicitationibus corrup-
 pit, qui, cum alioqui infesto in Aladolum esset ani-
 mo, cum magna equitatus parte ad Selymum per-
 fugit, & non multo post captum Aladolum ad Se-
 lymum perduxit, qui eum necari iussit, omnemque
 eius ditionem in prouinciæ formam redactam, sibi
 subiugauit. Inde perlata ad eum fama, quod Panno-
 nij in eius ditionem quandam irrupissent, Byzan-
 tium cum paucis redijt, & magno confiato exercitu,
 Pannonios duplici incursione citò repressit. Ità ille
 immanis Tyrannus tam facillè & in Asia & in Euro-
 pa diuersissimis locis præsentem se exhibuit, vtro-
 bique ex hostibus victor. Habet Christiani in Tur-
 cæ Nabuchodonosor suum, qui illorum ceruicibus
 plusquam ferreum iugum imponat.

Per id tempus conuentus aliquot insignium re-
 gum habitus est Viennæ, putà Maximiliani Cæsaris,
 Vladislai Hungariæ ac Boemiæ, & Sigismundi Po-
 loniæ regum, qui terruit quidem nonnihil Selymum,
 quod rumor esset contra ipsum illos reges arma
 sumpturos: sed ubi cõperit alia illic tractata esse, co-
 metu

*Selymus
 profligat
 Aladolum.*

*Conuentus
 regum Vis-
 entis.*

1542

metu solutus, ad Orientem animum adiecit, relicto
 nihilominus in Europa firmissimis prædijs cum
 Solimano filio suo. Causa huius cōuentus hæc fuit.
 Maximilianus Cæsar vnicam Vladislaus Pannoniæ re-
 gis filiam Annam volebat alteri ex nepotibus suis,
 filijs Philippi Hispaniarum regis desponderi: porro
 ad eandem Annæ nuptias nō minus adspirabat Io-
 hannes Zapolitanus, filius Stephani Scepusi êsis co-
 mitis, cui ea in re maximas ferebat suppetias mater
 eius vidua, cōciliato sibi procerū favore. Vladislaus
 rex propellus videbatur in Maximilianum: sed cum
 nihil effici posset ob studia eorum, qui Iohanni fa-
 uebat, Maximilianus Hungariam armis tentandam
 putavit. Sub ipso armorum strepitu nascitur Vla-
 dislaus Ludovicus: itaque venit ad inducias, atque
 inde ad certiore pacem, quæ mirè firmata est &
 aucta, dum Maximiliani rogatu Vladislaus cum fi-
 lio iam coronato, & filia, atque Sigismundo Polo-
 niæ rege Viennam se cōtulerunt, vbi cum Annæ fa-
 cta sunt sponsalia, & simultates ac suspiciones omnes
 extinctæ, & principes isti perpetuo fœdere sunt cō-
 iuncti, atque arctissima inter Maximilianum & Si-
 gismundum amicitia conflata. Annam postea duxit
 Ferdinandus Maximiliani ex Philippo nepos, Chri-
 stianissimus Imperator.

Anno 1516, cum ingenti exercitū Selymus Persa- *Selymus*
 rum regē inuasurus, in ipso belli apparatu intellexit *oppugnata*
 Campionem Aegypti Sulthanum magnis contra *Aegypti*
 ès copijs stare ab Ismaële Persarum rege, & nulla *Sulthanū.*
 ratione passurū, vt Persas bello appetat. Id quidem
 cōuenit non nihil Selymū, & conatus est Sultha-
 num numeribus in suas partes trahere, sed frustra.
 Itaq; hanc sibi modis omnibus oppugnandum sta-
 tuit. Atq; hac in re mirificè illi fortuna arrisit, ita vt

H admo-